

- металінгвістики. – Л. : Ленинградський гос. ун-т ім. А.А.Жданова, 1973. – С. 84 – 95.
5. Попова З. Д., Стернін І. А. Лексическа система языка / З. Д. Попова, І. А. Стернін. – Воронеж : Изд-во Воронеж. ун-та, 1984. – 148 с.
  6. Скороходько Э. Ф. Семантические сети и автоматическая обработка текста. / Э. Ф. Скороходько. – К. : Наукова думка, 1983. – 218 с.
  7. Фабіан М. П. Етикетна лексика в українській, англійській та угорській мовах : [монографія] / Мирослава Петрівна Фабіан. – Ужгород : Інформаційно-видавниче агентство “ІВА”, 1998. – 256 с.

Summary

The article is dedicated to the characteristics of the procedure of formalized analysis of lexical semantics as a way of investigation of the nouns denoting English axiological categories.

УДК 811.112.2'25(075)

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЯВИЩА «МАГІЯ» У БРИТАНСЬКІЙ МОДЕЛІ СВІТУ (НА МАТЕРІАЛІ ПАРЕМІЙ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ)

Тараненко О.Г.

Східноукраїнський національний університет ім. В.І. Даля

У сучасній лінгвістиці постає нагальне питання розв'язання проблеми так званих «мовних універсалій», до яких, безперечно, можна віднести концепт. Існує чимало концептуальних теорій і науковців, що працюють у цій галузі мовознавства (С.Г. Воркачов, А.С. Зеленько, Дж. Лакофф В.А. Маслова, З.Д. Попова, Ж.П. Соколовська, Ю.С. Степанов, Й. А. Стернін та багато інших) [2;3].

Особливу увагу дослідники приділяють етноконцептам, тобто, національно специфічним особливостям, що притаманні кожній культурі у сприйнятті носіїв певного етносу. Учені А.С. Зеленько, Й. А. Стернін, З.Д. Попова у своїх роботах доводять, що аналіз концептів можливий за допомогою семного аналізу [2].

У пропонованій розвідці нами буде досліджено фрагмент концепту «мудрість» у британській лінгвокультурі на паремійному матеріалі.

Згідно проведеному авторкою дослідженню, за основу розподілу сем у вищезначеному концепті взято дані авторитетних британських та американських лексикографічних джерел [6; 7;8].

На їх основі було виділено наступні семми у складі мудрості: ‘common sense’, (‘ здоровий глузд ’) ‘experience’(‘ досвід ’), ‘intellect’(‘ розум ’), ‘magic’ (‘магія’). [6 с. 1642; 7, с. 1648; 8, с.1128].

Саме семему ‘magic’ (‘ магія ’) і будо проаналізовано у представленому дослідженні.

Семема ‘ Magic ’ (‘магія’) (7,69%) унікальна, специфічна. Вона притаманна лише британській концептосфері в рамках концепту „мудрість”. Архісему виражено так: ‘магія як частина давньої мудрості’.

Недарма кажуть, що фортуна має багато спільного із жінкою – вона примхлива, мінлива, підступна, але водночас може робити царські подарунки. Саме цю особливість й ілюструє маргінальна сема ‘фортуна – жінка’ за допомогою таких паремій: *Fortune gives her hand to the bold man* [1, с. 355] („доля любить сміливих”); *Fortune favours the bold* [4, с. 296] („доля любить сміливих”); *Fortune is good to him who knows to make good use of her* [1, с. 355] („фортуна схильна до тих, хто може нею скористатися”); *Fortune is easily found, but hard to be kept* [5, с. 77] („щастя легко знайти, але важко утримати”). Конотація позитивна, з відтінком суму, бо зазвичай характер жінки-Фортуни дуже нелегкий і примхливий. Але все ж таки, якщо будеш сміливим та інколи навіть нахабним, то можна скористатися її дарами.

Ця думка підкреслюється пареміями *Fortune gives her hand to the bold man* („доля любить сміливих”) та *Fortune favours the bold* („доля любить зухвалих”), що мають майже однаковий переклад. Треба додати, що британці завжди цінили сміливість та відважність у представників чоловічої статі як вирішальний фактор, який допоможе бути щасливим обранцем Дами-Фортуни.

Семантично близькою до попередньої є маргінальна сема ‘примхи долі’: *every bullet has its billet* [5, с. 60] („у кожного своя доля”); *Fortune is variant*

[4, с. 296; 1, с. 355] („фортуна мінлива”); *he dances well to who Fortune pipes*

[4, с. 296; 5, с. 94] („щасливий той, до кого прихильна доля”). Конотація позитивна.

Маргінальну сему ‘кожен має щасливий шанс’ представлено таким чином: *Fortune knocks once at least at every man’s gate* [4, с. 296; 1, с. 355] („кожен має свою щасливу годину”). Конотація позитивна.

Маргінальну сему ‘дурням таланить’ представлено так: *Fools have fortune*

[4, с. 290] („дурням завжди таланить”). Конотація негативна. Вважають, що дурні зовсім не заслуговують на те щастя, яке трапляється в їхньому житті, тоді як розумні повинні всього досягати тяжкою працею.

Маргінальну сему ‘передбачливість – добре’ виражено такими пареміями: *hope for the best and prepare to the worst* [5, с. 112] („сподівайся на краще, але готуйся до гіршого”); *Prevention is better than cure* [5, с. 187] („краще попередити, ніж лікувати”); *danger foreseen is half avoided* [5, с. 44] („передбачити небезпеку – наполовину її уникнути”); *forewarned is forearmed* [5, с. 76] („попереджений – озброєний”); *let every man praise the bridge he goes over* [5, с. 136] („не плюй у колодязь”). Конотація повчальна, дидактична. Маргінальну сему ‘прислухайся до інтуїції’ представлено такою паремією: *the face is an index of the mind* [5, с. 68] („обличчя – дзеркало душі”), *actions speak louder than words* [5, с. 7] (букв.: „про людину говорять її вчинки”). *a man is known by the company he keeps* [5, с. 150] („скажи мені, хто твій друг, і я скажу тобі, хто ти”) Конотація в наведеному прикладі застережлива, попереджальна. Треба бути уважним, щоб уникнути фатальних помилок у житті, та помічати навіть незначні деталі у виразі обличчя чи у поведінці.

Прислухання до голосу розуму завжди було ознакою мудрих. Це відображає маргінальна сема ‘треба зважати на здоровий глузд’, представлена такими пареміями: *venture a small fish to catch a great one* [1, с. 986] („варто ризикнути малим задля великого”), *if you run after two hares, you’ll catch neither* [5, с. 119] („за двома зайцями поженешся – жодного не спіймаєш”), *example is better than precept* [5, с. 67] („приклад – найкраще повчання”); *measure thrice and cut once* [5, с. 153] („сім разів відміряй, один відріж”); *Score twice before you cut once* [4, с. 662] („сім разів відміряй, один відріж”). Останні два приклади мають однаковий переклад. Зазначені паремії закликають до певної виваженості дій та розважливості при прийнятті важливого рішення. Конотація в цілому повчальна та застережлива.

Маргінальну сему ‘доцільні поради’ проілюстровано такими пареміями: *don’t count your chickens before they are hatched* [5, с. 49] („курчат рахують восени”); *better the devil you know than devil you don’t know* [5, с. 26] („вибирай з двох лих найменше”); *of two evils choose the least* [5, с. 172] („вибирай з двох лих найменше”); *every man to his traid* [5, с. 64] („не пхай носа до чужих справ), *it is no use crying over spilt milk* [A5, с. 127] („зробленого не повернеш”); *God helps them that help themselves* [5, с. 83] („Господь допомагає тим, хто сам собі допомагає”); *fast bind, fast mind* [1, с. 323] („покладеш далеко – знайдеш близько”). Конотація повчальна.

Як висновок маємо констатувати, що у світосприйнятті пересічного представника британського етносу магія є багатозначним феноменом, що відображено за допомогою наступних маргінальних сем, виділених при аналізі паремійного мовного матеріалу: ‘фортуна – жінка’, ‘примхи долі’, ‘кожен має щасливий шанс’, ‘дурням таланить’, ‘передбачливість – добре’, ‘прислухайся до інтуїції’. У кожній семі присутній аксіологічний компонент та емотивне наповнення – позитивне чи негативне. Велику роль відіграє конотація та частотність вживання наведених вище паремій.

Література

1. Англо-український фразеологічний словник / уклад. К. Т. Баранцев. – 2-ге вид., випр. – К. : Т-во „Знання”, КОО, 2005. – 1056 с.
2. Бабушкин А. П. Концепты разных типов в лексике и фразеологии и методика их выявления / А. П. Бабушкин // Методические проблемы когнитивной лингвистики : науч. изд. / под ред. И. А. Стернина. – Воронеж : Изд-во Воронеж. гос. ун-та, 2001. – 178 с.
3. Зеленько А. С. Різновиди моделей світу і місце мови у процесі пізнання (від семи до моделі світу) / А. С. Зеленько // *Studia methodologica*. – Тернопіль : ТДПУ, 1998. – № 4. – С. 34 – 38.
4. Кунин А. В. Англо-русский фразеологический словарь / лит. ред. М. Д. Литвинова. – 4-е изд., перераб. и доп. – М. : Руск. яз., 1984. – 942 с.
5. Словарь английских пословиц и фразеологических выражений. – Смоленск : Русич, 2001. – 560 с.
6. Longman Language Activator. The World's First Production Dictionary. – Longman Group UK Limited, 1998. – 1587 p.
7. Mcmillan English Dictionary. – Oxford : Bloomsbury Publishing Plc, 2002. – 2076 p.
8. New Webster's Dictionary and thesaurus of the English Language. – Danbury : Pearson by Lexicon Publications, CT, 1993. – 1248 p.

Summary

In the above article the author is concentrated on the emotive and denotative semes' interaction as a constituent part of “ magic ” that represents one of the concept “wisdom” ’s components analyzed on the British fairy proverbs basis.

УДК 811.111'342.1:792.028

ВАРИАТИВНОСТЬ ПРОСОДИЧЕСКИХ ПРИЗНАКОВ В АКТЕРСКОЙ РЕЧИ

Тихонина С. И.

Одесская национальная морская академия

Оптимизация процесса обучения нормативному произношению и совершенствование методов работы над диалектным произношением актера – важный аспект решения проблемы диалекта в актерской речи.

Другой аспект заключается в том, что вышеназванная проблема остается одной из наименее разработанных в современной социофонетике.